

Turvallisuus huolettaa, parveketupakointi ärsyttää

Varsinais-Suomen asukkaat vastasivat päihdetilannekyselyyn

Varsinais-Suomessa toteutettiin ensimmäistä kertaa koko maakunnan asukkaille suunnattu päihdetilannekysely. Kyselyyn saatiin 3625 vastausta. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä havaintoja ja mielipiteitä päihteidenkäytöstä ja päihdehaitoista. Kyselyssä nousi esiin huoli erityisesti alaikäisten päihteidenkäytöstä ja päihdehoidon saatavuudesta alueella. Kysely tuotti runsaasti kehittämisehdotuksia kuntien ja tulevan hyvinvointialueen ehkäisevään päihdetyöhön.

Alaikäisten päihteidenkäyttö sekä huoli turvallisuudesta ja järjestyshäiriöistä näkyivät syykuussa toteutetun päihdetilannekyselyn vastauksissa. Asukkaat toivoivat panostusta ehkäisevään päihdetyöhön ja erityisesti nuoriin suuntautuvaan työhön. Lisäksi päihdepalveluiden saatavuuden parantaminen ja nopeampi pääsy hoitoon toistuivat vastauksissa.

Kyselyyn vastasivat aktiivisimmin 31-60-vuotiaat, mutta vastaajia oli runsaasti kaikista ikäryhmistä. 75 % vastaajista oli naisia. Vastauksia saatiin kaikista Varsinais-Suomen kunnista paitsi Kustavista. Eniten vastauksia saatiin Turusta, Uudestakaupungista, Kaarinasta, Salosta, Paimiosta, Raisiosta ja Liedosta. ”Vastauksia saatiin todella hienosti myös pienistä kunnista. Kiinnostus asiaa kohtaan yllätti positiivisesti”, kertoo suunnittelija Niina Jalo Turun kaupungilta.

Kysely tuotti yli 1000 kehittämisehdotusta. Kehittämisehdotukset liittyivät erityisesti päihdepalveluiden saatavuuteen ja nuorten päihteidenkäytön ehkäisyyn. Myös liikennekäyttäytyminen, ratti- ja huumejuopot nousivat esiin. Kehittämistyö jatkuu kunnissa ja kyselyn tuloksia hyödynnetään Varsinais-Suomen hyvinvointialueen eli sote-palveluiden valmistelutyössä.

Alaikäisten tupakointi ja päihteidenkäyttö näkyvät alueella

Vastaajat toivat esiin havaintoja alaikäisistä nuorista: lähes 80 % vastaajista oli havainnut alaikäisten tupakointia, noin puolet nuuskan ja sähkösavukkeiden käyttöä ja 60 % alkoholin käyttöä viimeisen vuoden aikana. Huumeiden käyttöä tai päihteiden välittämistä tai myymistä alaikäisille oli havainnut alle 20 % vastaajista. Nuorilla itsellään havaintoja oli paljon enemmän: Alaikäisistä vastaajista jopa 90 % oli havainnut alaikäisten alkoholin ja nikotiinituotteiden käyttöä ja 40 % kannabiksen käyttöä.

Päihtyneet ja huumeidenkäyttäjät pelottavat

Aikuisten päihteidenkäytön osalta Varsinais-Suomen tilanne vaikuttaa paremmalta: Alle puolet vastaajista koki, että oman kunnan alueella käytetään liikaa alkoholia, tupakka- ja nikotiinituotteita tai muita päihteitä. 29 % vastaajista oli sitä mieltä, että omassa kunnassa suhtaudutaan liian vapaasti humalajuomiseen. 24 % piti rahapelaamista liiallisena omassa kunnassa.

Kolmasosa vastaajista oli altistunut tupakansavulle esimerkiksi ravintoloiden edustalla tai bussipysäkillä niin, että koki siitä olleen haittaa. Lisäksi parveketupakointiin toivottiin puuttumista.

Huumeiden käyttö ja päihtyneet henkilöt aiheuttavat pelkoa: 31 % vastaajista oli nähnyt huumeidenkäyttöä julkisella paikalla ja 38 % oli pelännyt kohtaamiaan päihtyneitä viimeisten 12 kuukauden aikana. Kuntakohtaiset erot olivat huomattavia: Salossa 58 %, Turussa 47 %, Kemiönsaarella 46 % ja Naantalissa 46 % vastaajista kertoi pelänneensä päihtyneitä. Myös päihtyneiden aiheuttamat järjestyshäiriöt nousivat esiin vastauksissa.

Päihtyneille anniskelua ja myyntiä halutaan rajoittaa

Selvästi yli puolet vastaajista toivoi, että ravintoloissa ja kaupoissa suhtauduttaisiin tiukemmin anniskeluun ja myyntiin selvästi päihtyneille asiakkaille. Peräti 40 % vastaajista haluaisi vaikuttaa anniskelulupien lupaprosessiin ja kertoa mielipiteensä, mikäli oman kodin välittömässä lähiympäristössä sijaitsevalle ravintolalle haettaisiin anniskelulupaa tai jatkoaikaa terassianniskeluun.

Varsinais-Suomessa panostusta ehkäisevään päihdetyöhön

Ehkäisevää päihdetyötä on kehitetty viime vuosina aktiivisesti osana sote-uudistusta ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen valmistelua. Tavoitteena on ollut suunnitelmallisen yhteistyön tekemisen lisääminen niin kunnissa kuin kuntien välillä. Muun muassa kouluissa tapahtuvaan päihdekasvatukseen on luotu yhteiset suuntaviivat ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia on koulutettu päihteiden ja rahapelaamisen puheeksiottoon. Yhteinen päihdetilannekysely ja niin sanotun Pakka-toimintamallin käyttöönotto on ollut osa kehittämistyötä.

Pakka-mallissa vaikutetaan paikallisyhteisön päihdeasenteisiin

Päihdetilannekysely on osa ehkäisevän päihdetyön Pakka-toimintamallia, joka on tutkitusti vaikuttava ehkäisevän päihdetyön työmuoto. Pakka-mallin tavoitteena on alkoholista, tupakasta ja rahapeleistä aiheutuvien haittojen vähentäminen ja ehkäiseminen paikallisella tasolla. Erityisesti huomioidaan tilanteet, joissa alaikäisillä tai selvästi päihtyneillä on mahdollisuus hankkia ko. tuotteita, eli vähittäismyynti- ja anniskelutilanteissa sekä alaikäisille välittämisessä.

Pakka-malli on käytössä 44% Suomen kunnista (v. 2020). Varsinais-Suomessa Pakka-mallia toteutetaan Turussa, Salossa, Kaarinassa, Raisiossa, Paimiossa, Sauvossa, Mynämäellä, Maskussa ja Nousiaisissa ja toimintaa ollaan käynnistämässä muissakin alueen kunnissa.

Lisätiedot:

suunnittelija Niina Jalo

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala

Perhe- ja sosiaalipalvelut / psykososiaaliset palvelut

niina.jalo@turku.fi

040 63 83 672